

Kerken en kapellen van Anniviers

Inhoud

Inleiding.....	3
Deel 1: Het katholieke leven in Anniviers.....	3
Processies.....	3
Rozenkrans.....	4
Dooop.....	4
Huwelijk.....	5
Verplichte zondagsmis.....	5
Zegenen van de alpenweides.....	5
Eerstelingenfeest.....	6
Begravenis.....	6
Het gezag van de pastoor.....	6
Deel 2: Bidkapellen, kapellen en kerken.....	7
Ayer: parochiekerk.....	7
Chandolin: parochiekerk Sainte-Barbe (Heilige Barbara).....	9
Cuimey: chapelle Saint-Nicolas (kapel Sint-Nicolaas).....	10
Grimentz: oratoire Notre-Dame-de-Compassion (bidkapel Onze-Lieve-Vrouw van Barmhartigheid)	12
Grimentz: parochiekerk.....	13
La Combaz: chapelle Saint-Laurent (kapel Heilige Laurentius van Rome).....	15
Mayoux: chapelle Notre-Dame-des-Neiges (kapel Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw).....	17
Mayoux: oratoire Puchotaz (bidkapel Puchotaz).....	18
Mission: chapelle Sainte-Marie Madeleine (kapel Heilige Maria-Magdalena).....	19
Mission: oratoire Sainte-Apolline (bidkapel Heilige Apollonia).....	21
Mottec: chapelle Sainte - Claire (kapel Heilige Clara).....	22
Pinsec: chapelle Saint-Symphorien (kapel Sint Symphorianus).....	24
Pinsec: oratoire Sainte Barbe (bidkapel Heilige Barbara).....	26
Saint-Jean: oratoire Saint-Félix (bidkapel Heilige Felix).....	27
Saint-Jean d'en Bas: chapelle Saint-Jean-Baptiste (kapel Heilige Johannes de Doper).....	29
Saint-Jean d'en haut: chapelle Notre-Dame-du-Rosaire (kapel Onze-Lieve-Vrouw-van-de- Rozenkrans).....	31
Saint-Luc: parochiekerk.....	32
Vissoie: chapelle Notre-Dame-de-Compassion (kapel Onze Lieve Vrouw van Barmhartigheid).....	34
Vissoie: parochiekerk.....	35

Zinal	37
Deel 3: Heiligen	40
Anna	40
Antonius van Egypte.....	40
Barbara van Nicomedië	41
Bartholomeüs	41
Bernardus van Menthon	42
Euphemia van Chalcedon	42
Clara van Assisi	42
Felix van Valois	43
Georgius van Lydda (= Joris Van Lydda)	43
Johannes de Doper	44
Laurentius van Rome.....	44
Lucas.....	45
Maria Magdalena	45
Maria ter sneeuw	45
Nicolaas van Myra	46
Symphorianus van Autun	46
Theodul van Octodurum	46
Literatuur.....	48

Inleiding

In Anniviers schenkt men veel aandacht aan zijn patrimonium. Er bestaan nog veel kapelletjes en kerken, en vaak zijn ze in (zeer) goede staat. Deze gebouwen getuigen van een zeer vroom leven.

In dit document gaan we eerst in op het katholieke leven in Anniviers. In een volgend deel beschrijven we in detail een groot aantal (bid-)kapellen en kerken die we tijdens onze wandelingen aandoen. Het derde deel bevat informatie over de heiligen tot wie de inwoners van Anniviers zich richtten.

Deel 1: Het katholieke leven in Anniviers

Processies

Processies vormden een essentieel onderdeel in het parochieleven. Men stapte er traag, soms gekleed in een boetekleed, terwijl men allerlei gebeden opzegde. Het systeem van processies is complex. Soms deed men een hele tour in de parochie of soms enkel in het dorp en de verschillende bidkapelletjes. De bekendste processies zijn die van de *Kruisdagen*¹, in de lente, om de zegening van het zaaien te vragen. In Vissoie ging er elke derde zondag van de maand een processie door op de kasteelheuvel. Naargelang de problemen met het weer organiseerde de pastoor specifieke processies om regen of mooi weer te vragen. De plechtigste processie van het jaar was die van het Sacramentsdag² (Fête-Dieu).

¹ De *Kruisdagen* zijn 3 dagen van gebed voorafgaand aan de Hemelvaart van Christus.

² *Sacramentsdag* is een hoogfeest en valt op de tweede donderdag na Pinksteren. Op dit feest wordt gevierd dat Jezus Christus Zichzelf onder de gedaante van brood en wijn aan de gelovigen wil geven als voedsel en voortdurend onder de mensen wil blijven door middel van zijn waarachtige tegenwoordigheid in geconsacreerde offergaven.

Rozenkrans

De inwoners hadden altijd een rozenkrans bij zich. Zij kochten dit tijdens een pelgrimstocht naar Lourdes of Einsiedln. Als ze onderweg waren dan baden zij 5 keer 10 weesgroetjes, 1 onze vader en 1 gloria patri³.

Doop

Vroeger was het belangrijk om een kind zo snel mogelijk te dopen. De ziel van een ongedoopt kind komt niet in de hemel terecht maar in het voorgeborchte. Het kind zou dan wel in de opperste gelukzaligheid verkeren maar zonder directe aanschouwing van God; dit was enkel voorbehouden voor de hemelbewoners. Indien een kindje toch ongedoopt dan werd het in een stierf dan werd het in een speciale kamer gelegd, het heiligdom met respijt. Men hoopte dat het kindje alsnog een teken van leven zou geven zodat een priester het kan dopen.

³ "Eer aan de Vader en de Zoon en de heilige Geest. Zoals het was in het begin, en nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen."

Huwelijk

Tot het begin van de 20^e eeuw en soms tot het einde van de tweede wereldoorlog trouwden de inwoners van Anniviers bijna in het verborgene. De verloofden gingen immers in het geheim met elkaar om. De pastoor publiceerde de trouwaankondiging met de namen van de toekomstig gehuwden. De huwelijksmis vond zeer vroeg in de morgen plaats. 's Namiddags waren de gehuwden al op het veld terug aan het werk.

Verplichte zondagsmis

De mannen en vrouwen dragen hun zondagskleren. In hun hand houden ze een missaal die ze vaak als cadeau gekregen hebben tijdens hun eerste communie. In de missaal staan de teksten in het Frans en in het Latijn. Tijdens het hoiseizoen staat de pastoor toe dat in uitzonderlijke (weers-) omstandigheden, toch 's zondags op het veld kan gewerkt worden.

Zegenen van de alpenweides

Tijdens de zomer gaat de pastoor naar de verschillende alpenweides om de herders en de dieren te zegenen. Dit was nodig omdat de herders en de dieren er allerlei gevaren moesten doorstaan; gevaar dat de dieren een besmettelijke ziekte zouden oplopen, gevaar op vallende stenen, wegen langs gevaarlijke afgronden, gevaar op sneeuw waardoor de herders en het veel moeten afdalen naar de vallei. De zegening moest mens en dier behouden voor deze gevaren. De zegening was dus heel belangrijk.

Eerstelingenfeest

In ruil voor het zegenen van de alpenweides ontvangt de pastoor de kaas die men heel toepasselijk "eerstelingen" noemt.

De "eerstelingen" werden elk jaar op de laatste zondag van augustus door de belangrijkste herder of meester overhandigd aan de pastoor. Dit gebeurde tijdens een feest in de kerk en in de pastorie. Deze oeroude traditie wordt al vermeld in de Bijbel.

Begrafenis

Van zodra men trouwde spaarde men voor zijn begrafenismaaltijd: wijn en kaas. De wijn werd in een aparte ton, genaamd 'begrafeniston', bewaard. De begrafenismaaltijd vond plaats in het huis van de Bourgeoisie. Het opgediende eten en drinken kon dus zeer oud zijn. Men voegde er nog wat roggebrood aan toe.

Het gezag van de pastoor

De pastoor was de absolute baas van de parochie, samen met de voorzitter van de Bourgeoisie en de regent.

Deel 2: Bidkapellen, kapellen en kerken

Ayer: parochiekerk

De geschiedenis van de kerk begint in 1915, toen de inwoners van Ayer een vereniging stichtten met als doel de bouw en de oprichting van een rectoraat. De wil om zich af te scheiden van de parochie van Vissoie werd door een deel van de bevolking bekritiseerd. Die oordeelde dat deze onderneming ongepast was, vooral met de oorlog voor de deur van de Confederatie. Uiteindelijk brak de dag aan, na talrijke financiële tegenslagen die de initiatiefnemers dwongen om hun heil te zoeken in een loterij zodat de werken konden afgemaakt worden.

De kerk werd gebouwd via de arbeid van de inwoners die tussen 1916 en 1920 gratis werk verrichtten op zaterdag en zondag.

De kerk van Ayer is gewijd in 1920 en is opgedragen aan de heilige Anna, patrones van het dorp. De parochie Ayer, inclusief Zinal, werd 10 jaar later, in 1930 opgericht.

Op architecturaal vlak is de kerk van Ayer eerder sober. Zoals vele andere kerken in Wallis die in dezelfde periode gebouwd werden door het architectenbureau Kalbermatten, is zij beïnvloed door de nationale Zwitserse stijl (Heimatstil).

De Florentijnse schilder Alfredo Cini (1887-1970) heeft in 1949 vele fresco's geschilderd zowel buiten als binnen de kerk.

Het koor

- Het rond glasraam stelt de duif van de Heilige Geest voor.
- Het glasraam links geeft de aankondiging aan de herders weer van de geboorte van Jezus.
- Het glasraam rechts stelt de piëta voor: Maria met Jezus.
- Het houten beeld links stelt de Heilige Anna voor met Maria en het beeld rechts Jezus Christus. De beelden zijn gemaakt door Hubert Bernhard die toen in Ayer woonde.

De koorboog (geschilderd door Alfredo Cini)

- Links zie je Maria met Kind.

- Rechts zie je Jozef.
- Boven zie je 4 engelen die vliegen naar Christus aan het kruis. Twee engelen bevatten een kelk om het Heilig Bloed op te vangen.

Het orgel is ouder dan de kerk.

De graven zijn grotendeels identiek. Dit is een middel om aan te geven dat de mensen in de dood allemaal gelijk zijn.

Chandolin: parochiekerk Sainte-Barbe (Heilige Barbara)

In 1882 werd Chandolin een zelfstandige parochie en had dus behoefte aan een eigen parochiekerk. Op dat moment verbleef er al een priester in Chandolin die tevens schoolhoofd was.

De kerk kon gebouwd worden dankzij de vrijgevigheid van een parochiane, Euphémie Frily, die een Fr. 20 000 schonk en dankzij het werk van Elie Caloz, een jonge boer. Elie, geholpen door de mannen uit het dorp, bouwde de kerk. Elie ontwierp tevens het orgel. Men werkte na de dagtaak op de velden en op zon- en feestdagen. De eerste mis werd opgedragen in 1887.

De kerk is van laat-barokke stijl. De pilaren zijn van vals marmer. Het retabel bevat een schilderij van de heilige Barbara.

De boogmuur van het koor bevat links een schilderij dat Jozef met kind voorstelt en het schilderij rechts stelt de hemelvaart van Maria voor.

Cuimey: chapelle Saint-Nicolas (kapel Sint-Nicolaas)

Altaar met retabel

heilige Nicolaas

De kapel is gebouwd in de 18^e eeuw. Een ijzeren hek verdeelt de kapel in twee delen en beschermt zo het altaar met het retabel en zijn talrijke beelden, waarvan het beeld van de heilige Nicolaas een centrale plaats inneemt. Het beeld heeft een bisschopsmijter en handschoenen. De rechterhand houdt een staf vast en de linkerhand een boek.

Op het schilderij zie je Sint Nicolaas met 3 appels. De vorm van een appel lijkt op die van een geldbeurs. Volgens de legende zou hij aan elk van de 3 dochters van een vader een geldbeurs hebben geschonken. Hiermee konden ze hun bruidsschat betalen; daarmee zag de vader af van zijn plan om zijn dochters een bruidsschat te laten verdienen via prostitutie.

Een ander schilderij stelt wellicht de heilige Euphemia voor. De heilige heeft dieren aan haar voeten.

Verder bevat de kapel grote 18e eeuwse beelden van:

- de heilige Franciscus van Assisi die een kruis vasthoudt; een koord met rozenkrans dient als riem.
- de heilige Jozef die een lelie draagt als symbool van zuiverheid; verder draagt hij het kind Jezus.

Van recentere datum zijn een beeld van de heilige Thérésa , 14 stations van de kruisweg en etsen uit de 19e eeuw.

De bisschop gaf vroeger aan dat als je hier 3 weesgegroetjes bidt én een geloofsbelijdenis aflegt dat je dan een aflat van 40 dagen verdient!

Grimenz: oratoire Notre-Dame-de-Compassion (bidkapel Onze-Lieve-Vrouw van Barmhartigheid)

Deze bidkapel werd gebouwd in 1762. De kapel werd in 1905 verplaatst en opnieuw opgetrokken.

De bidkapel bestaat uit een rechthoekig schip en een mooi laat barok-altaar met 2 schilderijen. Er zijn 8 beelden, waaronder een piëta. Het altaar bestaat onderaan uit een grafombe.

Grimentz: parochiekerk

De kerk werd gebouwd in 1828-1831. De bewoners van Grimentz hadden eindelijk van de bisschop bekomen dat een priester permanent in het dorp aanwezig zou zijn. Pas in 1934 werd Grimentz een onafhankelijke parochie en kon men alle kerkelijke plechtigheden lokaal afhandelen. Zo vermeed men de uitstap naar Vissoie: voor een doop, begrafenis, huwelijk,

De kerk werd in 1950 herbouwd omdat men vreesde dat ze, ten gevolge van de aardbeving in 1946, zo fel beschadigd was dat de koepel zou instorten. De klokkentoren en de klokken zijn nog origineel.

Voorgevel

De voorgevel bevatten 2 nissen met daarin beelden uit de vroegere kerk: Petrus en Paulus.

Interieur

Het altaar is gemaakt van hout en beton, 2 grondstoffen die geassocieerd worden met de oude en nieuwe bevolking van Grimentz. Het hout werd vroeger lokaal uit de bossen gehaald en voor alles en nog wat gebruikt. Het beton is er gekomen naar aanleiding van de bouw van de stuwdam van Moiry. Met de aanleg van de weg werd Grimentz in de moderne tijd gekatapulteerd.

De muur achter het altaar bevat een houten kruis dat ook overgenomen werd uit de vroegere kerk. Daaronder is er een gordijn waarvan de kleur wisselt naar gelang de periode van het jaar en de soorten plechtigheden. Aan beide zijden van het kruis is een zon afgebeeld: opdat er steeds licht en hoop te vinden zou zijn in de kerk.

De glasramen zijn gemaakt door een lokale kunstenaar en hebben als thema vuur en water.

Kerkhof

In de dood is iedereen gelijk. Daarom heeft ieder een zelfde graf. Enkel de pa

La Combaz: chapelle Saint-Laurent (kapel Heilige Laurentius van Rome)

De kapel ligt op een kruispunt van de oude weg van Vissoie naar Ayer met een lokale weg. In de 18^e eeuw stonden hier maar enkele huizen. De kapel moest bescherming bieden. De kapel is opgedragen aan Sint Laurentius.

De kapel lijkt sterk op die van Cuimey. Ze bestaat uit een eenvoudige rechthoekig grondoppervlak met een overhellend dak met klokkentoren. De voorgevel bevat een kruis uit de 18^e eeuw. Op een halve schijf zie je de datum van oprichting (1724) en van renovatie (1960).

De kapel beschikt over een kelder waar de wijn bewaard wordt. Zoals gebruikelijk wordt de kerk gefinancierd met de opbrengst van de wijn die geoogst wordt op de wijngaard die eigendom is van de stichting die instaat voor het onderhoud

van de kapel en voor de financiering van de 3 jaarlijkse missen die in de kapel opgedragen worden.

De bisschop gaf vroeger aan dat als je hier 3 weesgegroetjes bidt alsook een geloofsbelijdenis aflegt dat je dan een aflaat van 40 dagen verdient!

Het houtwerk van de deur is vervangen door een modern smeedijzeren hek met een Latijns kruis en barokke versierseringen.

Het vooraltaar is geschilderd in vals marmer. Het kleine retabel bevat 2 registers die 6 beelden tellen.

- Op de onderste verdieping zie je **Sint Laurentius** die een grill draagt. Volgens de legende werd deze heilige gefolterd: hij werd levend op een grill gelegd. Andere beelden zijn: links zie je wellicht de apostel **Jakobus de Meerdere**. Het beeld had wellicht een schelp in zijn rechterhand. De Sint

Jakobsschelp is hiernaar genoemd. Rechts van Sint Laurentius zie je de **Heilige Barbara**. Het beeld stelt een gekroonde maagd voor met in haar rechterhand de martelpalm en staande langs een toren.

- Op de bovenste verdieping zie je op een sokkel de **maagd Maria met kind** die een wereldbol vasthoudt. De sokkel bevat de datum 1724. Het beeld omgeven door **Johannes de Doper** en een **onbekende heilige** (het attribuut ontbreekt).

Links van het altaar staat een krukje met 2 ronde stenen die op elkaar gelegd zijn. De stenen hebben in het midden een holte. Vroeger bewaarde men hierin boter. Dankzij Sint Laurentius die gemarteld is met vuur, zou deze boter helpen bij brandwonden maar ook bij oogpijn en eczema.

Mayoux: chapelle Notre-Dame-des-Neiges (kapel Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw)

Geschiedenis

Midden 18^e eeuw telde Mayoux zoveel inwoners dat men vroeg naar een nieuwe kapel. De kapel zou opgedragen worden aan Notre-Dame-des-Neiges, de patroonheilige van Mayoux. Wellicht wilden ze hiermee de inwoners van het nabijgelegen Les Frasses de loef afsteken.

In 1755 kregen de inwoners van de bisschop toestemming op een kapel te bouwen mits volgende voorwaarden:

- Jaarlijks moesten er 3 missen worden opgedragen aan een prijs van 25 livres⁴ per mis.
- De mis wordt bij voorkeur opgedragen door de pastoor; als hij niet kan dan door zijn vicaris (= plaatsvervanger).
- De mis mocht niet plaats vinden tijdens de uren van de andere parochiemissen.
- De inwoners staan in voor het onderhoud van de kapel

Men mocht zelf werken aan de bouw tijdens de feestdagen als dit gebeurde na het bijwonen van de verplichte vieringen. In 1759 werd de kapel ingewijd en in 1786 schonk de pastoor een kruisweg die gemaakt werd door de Kapucijnen uit Sion.

De kapel behield gedurende 2 eeuwen zijn uitzicht. In 1949 werden de muren bepleisterd en in 1960 werd een elektrisch licht geïnstalleerd. Verder werden er belangrijke herstellingen uitgevoerd in 1973, 1979 en in de jaren 1997-2000.

In de jaren 195x was de kapel vaak te klein om alle dorpsbewoners te ontvangen. Na de mis bleef men vaak buiten praten met de andere inwoners.

Kunst en architectuur

Buiten zie je een typische klokkentoren van Anniviers. Op de voorgevel bevindt zich boven de deur een kruis met Christus en ernaast zie je de geschilderde data 1759 – 1936 – 1973:

Op het barokke altaar bevinden zich de beelden van:

- Sint Paulus
- Heilige Petrus
- Heilige Anna, dit beeld is ouder dan de kapel en dateert uit de 16^e eeuw.
- Sint Antonius
- Een bisschop
- Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw.

Een ijzeren hek moet vermijden dat er gestolen worden.

⁴ 1 livre stemde overeen met de prijs van 1 pond (0,454 kg) zilver (dd 4/8/2017: 201 EUR)

Mayoux: oratoire Puchotaz (bidkapel Puchotaz)

De bidkapel bevindt zich bij de waterval Puchotaz en werd in 1842 gebouwd. Ze werd in 1943 gerenoveerd. Achter een hek bevinden zich beelden van de Heilige Familie, gemaakt naar een wonderlijk schilderij dat de heilige Jozef Van Kalisz (Polen) voorstelt.

Schilderij Heilige Jozef van Kalisz

Rond 1670 leefde een man genaamd Stobienia in Polen. Hij was ongeneselijk ziek en bad God om te mogen sterven. Hij wendde zich tot de heilige Jozef, patroon van de goede dood. De daaropvolgende nacht kreeg hij bezoek van een oude man. Hij herkende hierin de heilige Jozef. De oude man zei dat hij zou genezen indien hij een schilderij van de Heilige Familie zou maken met als opschrift 'Ga naar Jozef'. Hij moest dit schilderij schenken aan de kerk van Kakisz.

Stobiena maakte een dergelijk schilderij en hij genas. Sindsdien ontvingen veel gelovigen goede diensten van Jozef.

Het schilderij heeft de vorm van een huis. Op de verticale lijn zien we God de Vader, de Heilige Geest en Jezus: de Heilige Drievuldigheid. Op de horizontale lijn: Maria, Jezus en Jozef: de heilige familie.

Achter het hekken

Achter het hekken bevindt zich naast de Heilige Familie ook een beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Fatima.

Mission: chapelle Sainte-Marie Madeleine (kapel Heilige Maria-Magdalena)

Oude kapel gewijd aan de Heilige Marcus

De huidige kerk werd gebouwd op de fundamenten van een vroegere kapel. Deze oude kapel moet gebouwd zijn tussen de 16^e en de 17^e eeuw. Zoals gebruikelijk moesten de inwoners van Mission instaan voor het onderhoud en de gebruikelijke 3 missen per jaar voorzien (en betalen). De oude kapel was gewijd aan de Heilige Marcus. Wat er uiteindelijk met deze oude kapel gebeurd is, weten we niet.

Nieuwe kapel gewijd aan de Heilige Maria-Magdalena

Wel weten we dat de inwoners van Mission jaloers waren op die van Ayer die in 1920 een nieuwe parochiekerk kregen. Waren zijn minder goede gelovigen? In 1930 werd er beslist om ook in Mission een nieuwe kapel te bouwen. De kosten werden gedragen door de inwoners.

De kapel bestaat uit een voorportaal en een schip met koor. Het dak van het schip is voorzien van typische houten dakpannen en een klokkentoren die al even typisch is voor de vallei.

Op het altaar staat een tabernakel met hierop een voorstelling van Jezus aan het kruis. We zien links moeder Maria, Jezus aan het kruis, met aan zijn voeten Maria-Magdalena en rechts Johannes de Doper.

In de nissen van de triomfboog links en rechts van het koor zie je de maagd Maria en Jezus, het Heilig Hart.

De kruisweg is realistisch voorgesteld met beelden in reliëfvorm.

De enige interieurstukken die wellicht ouder zijn dan 1930 zijn de schilderijen die zich bevinden boven de banken in het koor.

De kapel bevat geen doopvont; er is ook geen kerkhof. Dit toont aan dat de kapel geen parochiekerk is.

We kunnen besluiten dat de kapel gebouwd is met respect voor de plaatselijke tradities en volgens een stijl die gangbaar was in die periode.

De kapel werd in 2017 gerestaureerd: nieuwe houten dakpannen en een nieuwe bepleistering.

Mission: oratoire Sainte-Apolline (bidkapel Heilige Apollonia)

De bidkapel is opgedragen aan Notre-Dame-du-Perpétuel-Secours (Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand) en aan de heilige Apollonia

De kapel werd in 1880 gebouwd onder impuls van een vrijgezel uit Mission. Zocht hij een vrouw? Wilde hij zich excuseren voor zijn egoïsme? We weten het niet. Samen met 3 andere personen vormde hij een stichting. Een wijngaard moest de nodige middelen opleveren om de onkosten voor de bidkapel te dekken.

Het middelste beeld stelt de heilige Apollonia voor. Ze houdt in haar hand een tang met een tand vast.

De mensen gingen er een rozenkrans bidden indien ze tandproblemen hadden.

Mottec: chapelle Sainte - Claire (kapel Heilige Clara)

Het is niet geweten wanneer deze kapel gebouwd werd. De kapel bevat van binnen een kruisgewelf. Op het houten retabel staan enkele beelden die niet origineel zijn.

Het retabel bevat 3 nissen elk met een standbeeld:

- In het midden bevindt zich de heilige Petrus, te herkennen aan zijn korte baard en zijn toupet op het midden van zijn voorhoofd. Vroeger droeg hij een sleutel in zijn rechterhand.
- Rechts staat de heilige Antonius, de abt of kluizenaar. Hij heeft een lange baard en draagt typische kloosterkledij met een kap.
- Links staat een heilige die zijn mantel vasthoudt met zijn linkerhand. Zijn rechterhand draagt geen attribuut meer, zodat we hem niet meer kunnen herkennen. Het gaat wellicht om Maria Magdalena.

De kroon van het retabel bestaat uit voluten versierd met plantaardige motieven en typische versieringen in rococo-stijl (schelpen). In het midden staat een standbeeld dat met zijn rechterhand zegent; zijn linkerhand is verborgen onder de mantel en houdt een kelk vast. Het gaat wellicht om een oud beeld dat de heilige Clara voorstelt.

Pinsec: chapelle Saint-Symphorien (kapel Sint Symphorianus)

De kapel werd in 1715 gebouwd op de plaats waar er al vroeger een kapel stond. De kapel werd in 1779 gerestaureerd. Deze laatste datum zie je op de voorgevel. (binnen in de kapel zie je echter een plakkaat waarop staat dat de kapel in 1779 gebouwd werd!)

Het barokke retabel bestaat uit 2 verdiepingen:

- Bovenaan zie je in het midden Maria en Jozef die Jezus met de hand vasthouden. Links ervan zie je iemand die een boek open houdt in zijn linkerhand. Is dit een apostel of een evangelist. Rechts zie je de heilige Antonius, de kluizenaar of abt in een monnikpij. Hij houdt een gesloten boek vast en een stok in T-vorm.
- Onderaan zie in het midden Sint Symphorianus. Hij houdt het zwaard vast waarmee hij onthoofd werd. Links ervan zie je een bisschop. Zijn rechterhand houdt niets meer vast en daardoor is hij niet meer te identificeren. Misschien is het de heilige Theodul? Rechts zie je de heilige Sebastiaan.

Rechts van het koor, vóór het raam, staan 3 beelden die oorspronkelijk in de bidkapel heilige Barbara stonden:

- In het midden staat de heilige Barbara, patrones van de mijnwerkers.
- Links vind je het pronkstuk van de kapel, namelijk de maagd Maria met het kindje Jezus onder een baldakijn. Dit beeld dateert uit de 14e eeuw.

Pinsec: oratoire Sainte Barbe (bidkapel Heilige Barbara)

Deze bidkapel werd in het begin van de jaren 1800 opgericht door de bewoners van Pinsec. De kapel moest de dorpelingen beschermen.

Naast het kruis met Jezus staan de beelden van Maria en Johannes De Dopers, evangelist.

Vroeger stonden in de kapel nog de beelden van de heilige Barbara, een piëta en Onze-Lieve-Vrouw van de Altijddurende Bijstand. Deze 3 beelden bevinden zich nu in de kapel Saint-Symphorien in het dorpscentrum van Pinsec.

Saint-Jean: oratoire Saint-Félix (bidkapel Heilige Felix)

De broederschap van Saint Jean

De broederschap van Saint-Jean bestaat wellicht al van 1360. Het broederschap had tot doel om giften en legaten te verzamelen van eerbare en vrije personen uit Grimentz en Saint-Jean. Daarna werden goederen in natura verdeeld onder de plaatselijke armen en wezen. In de omliggende dorpen waren nog dergelijke broederschappen actief. De broederschap van Grimentz was al in 1304 actief en die van Saint-Esprit d'Anniviers werd reeds in 1250 opgericht. Vandaag bestaat de broederschap van Saint-Jean nog en telt tussen de 10 en 35 leden. Ze bezit een kelder, een zaal en een wijngaard in Sierre.

Oprichting bidkapel Saint-Félix

In de 18e eeuw maakte Wallis deel uit van Frankrijk. Al eeuwenlang moesten jongelingen uit Wallis dienst nemen in het huurlingenleger van de Franse koning. Nadat de huurlingen in 1709 hun taak volbracht hadden in opdracht van de koning van Frankrijk, werden ze naar Parijs geroepen om hun soldij te ontvangen. Daarna gingen ze naar de afgelegen plek Cerfroid om te bidden op het graf van de heilige Felix. Ze vroegen de heilige om gunsten en ze bedankte hem voor zijn bescherming op het slagveld. De huurlingen afkomstig uit Saint-Jean hadden de oorlog overleefd. Uit dankbaarheid kochten ze een beeld van de heilige en verstuurde het met de postkoets naar Sierre en vandaar naar Saint-Jean. Daar vroegen ze aan het broederschap om hun naam te veranderen naar de heilige Felix. De inwoners van Saint-Jean vervulden met behulp van de inwoners van Grimentz de wens van de huurlingen en bouwden er een bidkapel die opgedragen werd aan de heilige Felix. De bidkapel werd in 1711 ingewijd.

De buitenkant van de bidkapel

Je ziet er een groot houten kruis. Men heeft een grote en mooie boom uitgezocht als offer aan God. Men heeft er een houten kruis van gemaakt.

Renovatiewerken

In 1955 heeft er zich hier een belangrijke ontploffing voorgedaan. Naar aanleiding van de bouw van de stuwdam van Moiry werd hier in de buurt brandstof opgeslagen. Een ongelukkige brand heeft ook de brandstoffenopslagplaats bereikt en een grote ontploffing veroorzaakt. De bidkapel werd beschadigd. Nadien werd ze slecht gerepareerd. Tussen 2013 en 2015 werden er belangrijke renovatiewerken uitgevoerd. Het dak, de muren en het gewelf werden hersteld.

In 1996 werd het standbeeld van de heilige Felix op de grond gevonden in 84 stukken die nadien terug aan mekaar gelijmd werden.

Het mirakel van de heilige Felix in Saint-Jean

In de lente van 1840 was Val d'Anniviers in de greep van een verschrikkelijke epidemie. Er vielen talloze slachtoffers in alle dorpen, behalve in Saint-Jean. Van zodra het droevige nieuws bekend was, verzamelden de inwoners van Saint-Jean zich elke avond voor de bidkapel en baden er een rozenkrans. Ze vroegen de heilige Felix van Valois om bescherming. Ze deden zolang de epidemie duurde.

Tijdens de epidemie gebeurde het regelmatig dat enkelen vanuit Grimentz met een lijk op de rug van een muilnier onderweg was naar Vissoie om hem te begraven. Toen de inwoners van Grimentz dit mirakel zagen vroegen ze om ook deel te mogen uitmaken van het Broederschap van de heilige Felix. Ze zouden hiervoor uiteraard betalen. Het werd hun toegestaan.

Saint-Jean d'en Bas: chapelle Saint-Jean-Baptiste (kapel Heilige Johannes de Doper)

De eerste vermelding van een kapel in Saint-Jean gaat terug tot 1266. We weten dat er in Saint Jean d'en Bas al een kapel staat minstens sinds 1501. De huidige kapel is gebouwd in 1680 op de plaats van een andere kapel. De kerk valt op door zijn grootte. Dit komt omdat de toenmalige priester, Egide Massy, een parochiekerk wilde om zijn gelovigen beter te kunnen dienen. De priester genoot van een rijke erfenis. De kerk is groter dan de toenmalige parochiekerk Saint-Euphémie van Vissoie, die toen parochiekerk was voor heel de vallei. Saint-Jean is nooit een zelfstandige parochie geworden. Je kan dit zien aan de afwezigheid van een kerkhof en doopvont.

Het speciale van de kapel is dat de inboedel even oud is als het eeuwenoude gebouw. Dit is vrij uniek! (de helft van de koorbanken is origineel, de andere helft dateren uit 1881 omdat ze aan herstelling toe waren).

De retabels van de 3 altaren zijn de waardevolste stukken van de kapel. De werken zijn in hout en beschilderd; ze omlijsten de panelen die heiligen voorstellen.

Het hoofdaltaar bevat 2 panelen:

- Het voornaamste paneel stelt de doop van Christus door Johannes voor. Rechts zie je een persoon die knielt. Dit is het **portret van Egide Massy**, de priester die de kerk betaald heeft. Het paneel bevat de datum 1684.
- Het kleinere paneel daar boven stelt de hemelvaart van Maria voor.

Het tabernakel heeft nog de oorspronkelijke kleur en stelt de verrijzenis van Christus voor omringd door de Heilige Georges en de Heilige Maurice.

In het schip bevinden zich 2 geschilderde panelen:

- Links zie je een altaar van de Heilige Familie met een geschilderd doek waarop Heilige Jozef en Moeder Maria het kindje Jezus omringen. Bovenaan zie je de duif van de Heilige Geest en God de Vader.
- Rechts zie je een paneel met de heilige Charlemagne (Karel de Grote) en de heilige Théodule. **Karel de Grote geeft het zwaard, oftewel de wereldlijke macht, aan de Heilige Théodule**, de eerste bisschop van Wallis. Deze legende neemt een loopje met de waarheid omdat Théodule Er wordt hier een loopje genomen met de waarheid omdat de Heilige Théodule 500 jaar eerder leefde dan Karel de Grote. Door een schilderij te kiezen met deze legende wilde de pastoor wellicht een politiek 'statement' maken en de bevolking sensibiliseren om opnieuw meer wereldse macht in handen te geven van de kerkelijke overheid.

In het koor hangt een schilderij dat de onthoofding van Johannes de Doper voorstelt.

Saint-Jean d'en haut: chapelle Notre-Dame-du-Rosaire (kapel Onze-Lieve-Vrouw-van-de-Rozenkrans)

De kapel was aanvankelijk een bidhuisje. Ze werd gebouwd in 1519 en was toen opgedragen aan Notre-Dame-du-Perpétuel-Secours (Onze-Lieve-Vrouw-van-de-Altijddurend-Bijstand). Vroeger was het bidhuisje kleiner. De balken van de klokkentoren stonden buiten het huisje. Men weet niet in welk jaar het bidhuisje werd vergroot tot een kapel. Om de status van een kapel te krijgen moest er tegen betaling jaarlijks 3 missen gedaan worden.

De kapel bevat een kelder waarin de archieven van de bourgeoisie van Saint-Jean bewaard worden samen met enkele religieuze voorwerpen.

Het tongewelf lijkt niet ouder te zijn dan de 19^e eeuw.

Het retabel gaat terug tot de tweede helft van de 18^e eeuw. Het retabel bevat een beeld van Maria met het kindje Jezus. Maria is gekroond en bevat een rozenkrans in haar rechterhand. Rechts ervan zie je Johannes de Doper en links de Heilige Agnes.

Saint-Luc: parochiekerk

In 1803, enkele jaren na de stormachtige jaren van de Franse Revolutie, vragen de inwoners van St-Luc en Chandolin de scheiding aan met de parochie van Vissoie. Als voornaamste reden geven zij de afstand op, vooral bij de winterse plechtigheden, en om beter onderwijs te voorzien voor hun kinderen. In die tijd gaf de priester les. In april 1804 starten de werken om een kerk te bouwen. Er was toen nog geen toestemming van de kerkelijke overheid. Aanvankelijk verzette de parochie van Vissoie tegen de scheiding. Ze zou immers 1/3 van de financiële bijdragen missen. De oprichtingsacte van de nieuwe parochie dateert van 28 september 1805. De boedelscheiding met Vissoie werd pas in 1806 volledig geregeld. In 1884 wordt Chandolin op zijn beurt een zelfstandige parochie en moeten de inwoners van Saint-Luc zelf volledig opdraaien voor de kosten van hun parochiekerk.

De parochiekerk werd zwaar vernield tijdens de 2 branden in Saint-Luc van 1845 en in 1858. Daarna, in 1894, werd de kerk vergroot.

Hoofdaltaar

Het neoklassieke hoofdaltaar dateert uit 1877. De patroonheilige van de kerk, de heilige Lucas, staat in het midden, omringd door de heiligen Petrus en Paulus. Aan beide kanten van het altaar staat een beeld: links de heilige Jozef? en rechts de heilige Theodul.

Muurschilderingen

De koorboog bevat 5 geschilderde medaillons die Christus voorstellen. Wij zien ook de symbolen van de evangelisten: hoofd van een leeuw (Marcus), hoofd van een gevleugelde mens of engel (Matteüs), hoofd van een arend (Johannes)

Op de muur van de travee zie je de duif die de Heilige Geest voorstelt.

Op de volgende travee zie je de eeuwige vader die boven de wolken uitsteekt. Hij houdt zijn armen gespreid.

Zijaltaren

Het linkse zijaltaar is gewijd aan de maagd Maria en het rechtse zijaltaar aan het Heilig Hart van Jezus. Ze dateren beiden wellicht uit de periode

van de kerkvergroting in 1894.

Doopvont

De doopvont is nog overgebleven van de oorspronkelijke kerk uit 1804. Het bevat een polychroom houten standbeeld van Johannes de Doper.

Kruis

Het houten kruis is wellicht ouder dan de kerk; mogelijks is het van de 17e eeuw.

Kruisweg en schilderijen

De 14 stations van de kruisweg dateren uit 1899. Ernaast zijn 2 schilderijen. Eén schilderij toont een heilige die op de grond ligt, gekleed in een eenvoudig perizoma en vastgemaakt aan een zuil, zijn polsen zijn vastgemaakt door zijn beul die zijn zweep op de grond heeft laten liggen. Het andere schilderij stelt misschien Christus voor die de communie geeft aan de knielende menigte voor hem.

Glasramen

Dateren uit 1968.

Vissoie: chapelle Notre-Dame-de-Compassion (kapel Onze Lieve Vrouw van Barmhartigheid)

De kapel bevindt zich op de top van de heuvel waar vroeger het kasteel van de heren van Anniviers stond. Het kasteel werd niet meer bewoond vanaf de 14^e eeuw. In de 1688 heeft pastoor Egide Massy, afkomstig van Saint Jean, hier op de ruïnes van het kasteel een kapel gebouwd opgedragen aan Onze Lieve Vrouw van Barmhartigheid. De kapel werd in 1968 gerenoveerd. Naar aanleiding van deze renovatie heeft men het gebouw grondig onderzocht. Men vond een zaal van het kasteel en in het noordwesten vond men een binnentrap die vermoedelijk uitgaaf op andere zalen. Aan de noordkant van de kapel werd een kelder gebouwd. Hier bewaarde men de wijn die bestemd voor het feest van God. In een lokaal achter het koor bewaart men de parochiearchieven die teruggaan tot het jaar 1250.

Men komt naar hier om de meest uiteenlopende ziektes te genezen zowel bij mensen als bij dieren.

De kelder bevat de wijn van de Confrères du Corps de Dieu. Deze stichting is eigenaar van de kapel. Ter financiering van het onderhoud bezit de stichting een wijngaard in Sierre. Men biedt de wij ook aan de deelnemers

In 1968 heeft men de bolvormige doopvont centraal in het schip opgesteld. Boven de doopvont zie je een beeltenis dat de **doop van Christus** voorstelt. Zo kreeg de kapel een belangrijke parochiale invulling.

De zijmuren bevatten 2 schilderijen uit de 17e eeuw. Eén stelt de **aartsengel Michaël** voor en de andere de **maagd en kind** die een aantal heiligen kronen zoals de **heilige Georges**, **Sint Antonius van Egypte** en de **heilige Euphemia van Chalcedon**, patroonheilige van de parochie. Men bad tot de heilige Antonius om bescherming te vragen voor de huisdieren en tot de heilige George om zich te beschermen tegen de beet van adders. Zo zegende de pastoor op de naamdag van de heilige George op 23 april, het brood dat men op de bodem van draagmand legde terwijl men op het veld aan het werk was.

Het retabel van het hoofdaltaar is opgedragen aan Onze Lieve Vrouw van Smarten (Notre-Dame-des-Sept-Douleurs). Het dateert uit 1692. Het bevat een schilderij van de bewening van Christus ook uit het einde van de 17^e eeuw.

Rechts van de koorboog bevindt zich het altaar opgedragen aan Onze Lieve Vrouw van de Onbevleete Ontvangenis. Het bevat een rococo retabel uit het midden van de 18^e eeuw. Je ziet er in het midden de **maagd Maria en kind**. Rechts zie je **heilige Bartholomeüs** met zijn mes.

Boven bevindt zich het standbeeld van de **heilige Antonius van Egypte**. Links staat het altaar opgedragen aan de **heilige Bernardus van Menthon**, patroon van alle bergbewoners. Het retabel dateert van 1730.

Vissoie: parochiekerk

Een document van 1120 verwijst naar een kerk/kapel op deze plaats, dichtbij het kasteel van de Heren van de Anniviers. De kerk werd voor het laatst heropgebouwd in het begin van de 19^e eeuw. In die tijd was de pastoor Antoine Clivaz (1734-1821) op pensioen in Anniviers. In 1806 had hij de parochie 1 maand onder zijn hoede. De pastoor droeg veel bij tot de bouw van de nieuwe kerk. Ter zijner ere werd zijn naam gegraveerd op een grafsteen boven het hoofdschip van de kerk: *FIERI FECIT + Cliva 1809*. Zijn gift kreeg navolging bij magistraten en een meerderheid van de bevolking. In juli 1807 begon de afbraak en op 4 september 1809 werd de nieuwe kerk ingewijd. Op 25 januari 1946 bracht een hevige aardbeving (6,1 op de schaal van Richter) grote vernielingen toe aan de kerk. De kerk werd pas heropend in de herfst van 1947. In 1975 tenslotte werd de kerk voor het laatst grondig gerenoveerd.

Het hoofdaltaar

Dit dateert van het midden van de 19e eeuw. In het midden hiervan bevindt zich Sainte Euphémie, patrones van de parochie.

Het rechter zijaltaar

Het middelste kader stelt Saint-Georges voor. Men bad tot Saint-Georges om bescherming te vragen tegen adderbeten. Rechts hiervan vind je het standbeeld van Sainte Appoline die in zijn handen een pincet houdt waarmee men een tand uittrekt.

De klokkentoren

Wij weten niet wanneer de toren gebouwd werd. Ze werd gerenoveerd in 1745 en 1784 na een brand omdat de klokkenluider een brandende kaars had achtergelaten. In de toren bevinden zich 6 klokken waarvan de grootste 4 keer gemaakt werd: de eerste keer brak ze, de tweede en derde keer kwam er een barst in.

Zinal

Geen parochie

In Zinal is er geen kerkhof. Zinal was immers geen zelfstandige parochie. De kerkhoven vind je dan ook in Vissoie of in andere dorpen van de vallei.

Nieuwbouw

Zoals je kan zien op de inscriptie boven de ingang werd de kapel gebouwd in 1899. Vroeger stond hier een andere kapel. De nieuwe kapel werd in de andere richting gebouwd zodat ze veel groter kon worden. Dit was ook nodig aangezien de toeristische ontwikkeling van Zinal op het einde van de 19^e eeuw veel volk naar Zinal bracht.

Vroegere kapel

De kapel die in 1899 werd afgebroken moet minstens dateren van 1515 of vroeger: een document uit 1515, nl een testament van een inwoner uit Vissoie, geeft aan dat *hij etenswaren schenkt aan de geloofsgemeenschap van de kapel van Zinal*. De etenswaren zijn opgeslagen in de kelder van een bidkapel aan de ingang van het dorp. De bidkapel heeft een klokkentoren en de fundamenten van de kapel liggen onder de huidige winkel van Theytaz.

De kapel in Zinal kreeg regelmatig giften. In 1787 ging de bisschop akkoord met een voorstel om deze giften aan te wenden voor het onderhoud van de kapel maar ook voor het onderhoud van de school van Zinal. De school bleef bestaan tot 1950. Vroeger was de school boven de kapel en later toen de kapel afgebroken werd, verhuisde ze naar het gebouw van "Trift".

Houten kruis

Boven de ingang vind je een groot kruis dat waarschijnlijk afkomstig is uit de oude kapel.

Heilige Barthelomeus

De kapel is gewijd aan de heilige Barthelomeus. Deze heilige werd aanbeden ter bescherming tegen brand en natuurrampen. En in Zinal had men nogal te doen met natuurrampen. De naam Zinal is afgeleid van "Chenal" wat goot betekent. Dit verwijst naar de vele geulen die de flanken van de vallei markeren en waar regelmatig steen- modder- en sneeuwlawines plaatsvinden.

Barthelomeus is afgebeeld op het schilderij boven het altaar. Barthelomeus is één van de 12 apostelen. Een gewelddadige dood maakte een einde aan zijn leven: hij werd levend gevild. Daarom wordt hij vaak afgebeeld met een mes in zijn hand.

De naamdag van de apostel valt op 24 augustus. Jaarlijks ging er dan een processie door die van Vissoie naar Zinal trok.

Altaar

Het altaar werd gemaakt door een lokale kunstenaar. Het dateert uit 1974.

Drieluik

Links: Christus die zijn leven geeft voor de mensheid; dit wordt voorgesteld door stad in de verte.

Rechts: Christus die op Pasen verrijst uit zijn graf.

Centrum: De heilige Drievuldigheid in een scène van het laatste oordeel waar de uitverkorenen gescheiden worden van de verworpingen.

Kruisweg

De schilderijen en de kruisweg zijn van de hand van Cini, een inwoner uit Sierre en afkomstig uit Venetië.

Glasramen

Het schip bevat glasramen met de patroonheilige van de dorpen die in 1899 deel uitmaakten van de parochie Vissoie:

Het koor bevat glasramen die de maagd Maria en het Heilig Hart voorstellen:

Deel 3: Heiligen

Anna

Anna is de moeder van Maria. Zij was gehuwd met Joachim en bleef tot hoge leeftijd kinderloos. Een engel geeft aan Joachim en Anna de boodschap dat ze een kind zullen krijgen, een meisje dat ze Maria moeten noemen.

Anna wordt vaak afgebeeld met Maria en Jezus. Anna heeft vaak een boek of vrucht in haar hand. Het boek of schriftrol verwijst naar Anna's lessen om Maria in te wijden in de Heilige Schrift.

Meestal biedt Anna het kindje Jezus een druiventros aan; hiermee wijst men vooruit naar de wijn die verandert in Christus' bloed.

Antonius van Egypte

Antonius werd in 251 geboren in Egypte als kind van rijke ouders. Toen hij twintig jaar was, stierven zijn ouders. Hij gaf alle bezittingen aan de armen en trok zich in eenzaamheid in de woestijn terug. Later voegden andere christenen zich bij hem en vormden één van de eerste gemeenschappen van monniken in zijn klooster in de woestijn van Egypte. Hij was de eerste monnik die vele volgelingen kreeg en staat daarom bekend als de vader van het kloosterleven.

In 1095 werd de lekenorde 'de Antonieten' gesticht met als doel om de zieken te verplegen. Deze orde kreeg in vele steden de toelating om er varkens vrij rond te laten lopen als vergoeding voor de verpleging. De varkens werden geslacht en het vlees verdeeld onder de armen.

Antonius is de patroonheilige van de armen, zieken, slagers, zwijnenhoeders, varkens en huisdieren, ...

Zijn attribuut is een bel die soms bevestigd is aan zijn kluizenaarsstaf. De antonieten luidden de bel tijdens hun bedeltochten om aalmoezen te verzamelen.

Barbara van Nicomedië

Barbara leefde op het einde van de 2^e eeuw, begin 3^e eeuw in Nicomedië (= huidige Izmit in Turkije). Haar heidense vader sloot haar op in een toren om haar te vrijwaren tegen de vele jongemannen die naar hand dongen. Ook liet hij een badhuis voor haar bouwen zodat ze geen gebruik moest maken van de openbare baden. Dit badhuis bevatte oorspronkelijk 2 ramen, maar op verzoek van Barbara werden het er 3 (zij had zich in het geheim tot het christendom bekeerd en wilde op deze manier de Heilige Drievuldigheid eren). Nadat haar vader merkte dat Barbara zich bekeerd had tot het christendom liet hij haar folteren. 's Nachts genazen haar wonden op miraculeuze wijze. Uiteindelijk onthoofde hij haar eigenhandig. Daarop werd de vader dodelijk getroffen door de bliksem. De H. Barbara geldt daarom als beschermster tegen bliksem en brand. Zij is ook de beschermheilige van verschillende gevaarlijke beroepen zoals mijnwerkers.

De heilige wordt gewoonlijk voorgesteld als een jonge vrouw met kroon en martelpalm. Daarnaast behoren tot haar attributen o.a. een zwaard (waarmee ze gedood werd), een ciborie, een pauwenveer, een toren met 3 ramen en een kanon.

Bartholomeüs

Bartholomeüs is één van de twaalf apostelen. Hij stierf een marteldood waarbij hij levend gevild werd.

Hij wordt voorgesteld met een mes waarbij hij soms in een zijn hand een afgestroopt stuk vel vasthoudt. Soms houdt hij een boek of schriftrol vast, verwijzend naar het evangelie van Bartholomeus.

De heilige is de patroon van leerlooiers, schoen- en kleermakers, bergbewoners, ... Hij wordt aangeroepen tegen stuipen, zenuwziekten en huidaandoeningen. In de bergen moest hij ook bescherming bieden tegen natuurrampen.

Bernardus van Menthon

Bernardus werd rond 1020 geboren bij het meer van Annecy als zoon van de baron van Menthon en overleed in 1081. Hij werd augustijn. In 1050 stichtte hij in de Alpen (Col Mont-Joux) een gasthuis om vermoeide of gewonde reizigers op te vangen. De Grote en Kleine Sint-Bernardspas en de sint-bernardshonden zijn naar hem genoemd.

Hij wordt voorgesteld als augustijner koorheer of als monnik met hond of draak aan de ketting, een abtsstaf die dikwijls in de muil van de draak steekt, een pikhouweel of ski's (moderne attributen) en een toren met één raam waarin hij een tijdlang zat opgesloten. De draak is een symbolische voorstelling van de lawines die Bernardus zou hebben bedwongen of van het afgodendom dat hij overwon.

Bernard is de beschermheilige van de alpinisten, bergbewoners, redders, wandelaars en skiërs.

Euphemia van Chalcedon

Euphemia leefde op het einde van de 3^e, begin 4^e eeuw in Chalcedon (= Kadiköy een wijk in Istanboel). Ze werd gemarteld waarbij ze op een rad gelegd werd, maar het rad brak. Ze werd in het vuur geworpen maar dat deed haar niet. Men probeerde haar in stukken te zagen maar de zagen braken. Ten slotte werd ze voor de wilde dieren gegooid. De slangen deden haar niets. Uiteindelijk werd ze verscheurd door leeuwen.

Euphemia wordt afgebeeld als jonge vrouw met lelie, kruisbeeld en martelaarspalm. Naast haar zit een leeuw of een beer, soms heeft ze slangen aan de voeten. Soms wordt ze voorgesteld met een zwaard in de borst, met een rad of met een oven (marteling met vuur).

Clara van Assisi

Clara werd geboren in 1194 in Assisi. Ze was de dochter van rijke edelman. Zij was de eerste volgeling van Franciscus van Assisi en stichteres van de clarissen.

Haar bekendste attribuut is een monstrans of ciborie die ze in de hand houdt en waarvan het onderste deel dikwijls bedekt is met een witte doek of sluiters. Het attribuut verwijst naar een legende: eens bestormden de Saracenen de muren van het klooster, maar toen Clara hun het Heilig Sacrament toonde, werden ze met blindheid geslagen en stortten ze naar beneden.

Wegens de legende van de blind geworden Saracenen is Clara patrones van de blinden, maar ook van vele andere beroepen: wasvrouwen, borduursters, graveurs, glasblazers en – schilders, ... Ze werd aangeroepen tegen koorts, oogziekten en voor mooi weer – wegens haar naam: het Latijnse *clarus*, vrouwelijk *clara*, betekent 'helder, klaar'. Om mooi weer te krijgen worden tot op heden nog steeds 'eieren naar de clarissen gedragen'.

Felix van Valois

Felix werd in 1127 geboren. Volgens de legende leefde hij als een kluizenaar. Hij stichtte later samen met Johannes van Matha de orde der trinitariërs ter bevrijding van christenslaven die door de Moren gevangen werden gehouden. Zij werden in dit opzet bevestigd via een verschijning van een hert met een kruis in het gewei. Het kruis vertoonde een blauwe balk en een rode stam.

Felix van Valois wordt afgebeeld in een wit habijt van de orde met een rood-blauw kruis op de mantel en op het witte schouderkleed.

Georgius van Lydda (= Joris Van Lydda)

Het meeste wat bekend is over Georgius, berust op legende. Het is echter zeker dat hij uit Cappadocië kwam (= huidig Midden-Turkije), militair was in het Romeinse leger en dat hij onder keizer Diocletianus in hoog aanzien stond. Omdat hij christen was, werd hij rond 303 in de keizerstad Nicomedia (= huidige İzmit in Turkije) of in de plaats Lydda (= Lod in Israël) onthoofd.

Legende 1: Sint Joris en de Draak

De stad Silena in Libië werd door een draak getiranniseerd. Dagelijks verslond hij twee schapen, die hem geofferd werden, zodat hij zich rustig zou houden. Toen de laatste schapen op deze manier verdwenen waren, eiste de draak mensenoffers. Hierbij viel het lot ook op de dochter van de koning. In bruidskleren trad zij haar dood tegemoet. Maar Joris viel de draak met een lans aan en verwondde het gedrocht. Hij beloofde de koning en het volk dat hij het ondiep zou doden als iedereen zich door hem zou laten dopen. Toen koning en volk akkoord gingen doodde hij de draak en op die dag lieten 15.000 mensen zich dopen.

Legende 2: de marteldood van Joris

Volgens de legende werd Joris in 303 door de christenvervolgers gevangengenomen en gefolterd. Hij werd op een rad gelegd met tweesnijdende zwaarden, in een ketel met kokende olie gestopt en moest van een beker met gif drinken. Hij liep desondanks geen letsel op. Onder de indruk van dit wonder liet de keizerin van Rome zich dopen. Ze werd daarop samen met Joris op de toren van de stadsmuur onthoofd.

Afgebeeld

Hij wordt afgebeeld als soldaat en ridder op een bruin paard in volle wapenuitrusting; met een rood kruis op de borst of op zijn schild; met zijn lans doorboort hij de bek van een draak; met het prinsesje dat de prooi moest worden van de draak; met koningin Alexandra die zich door hem laat bekeren; met een wiel en gifbeker (martelwerktuigen).

Johannes de Doper

Johannes werd een half jaar vóór Jezus geboren. Hij was de enige zoon van Zacharias en Elisabet. Zij was onvruchtbaar en dus kinderloos tot de aartsengel Gabriël hun de geboorte van hun zoon aankondigde. Nog volgens de aartsengel zou Johannes een voorloper en wegbereider van de Messias worden.

Later doopte Johannes Christus in de Jordaan en noemde hem 'het Lam Gods dat de zonden der wereld wegneemt'.

Herodes laat Johannes arresteren wanneer hij kritiek levert op diens relatie met Herodias, de vrouw van zijn broer. Herodes luisterde graag naar Johannes. Bij een banket met voornamelijk gasten vraagt Herodes aan zijn dochter om een verleidelijke dans op te voeren in ruil voor een wens. Herodias weet echter de dochter te overtuigen om het hoofd van Johannes op een schotel te vragen. Herodes kan niet meer terug en Johannes wordt

onthoofd.

Johannes wordt vaak afgebeeld met een lam. Soms wordt op de kruis staf een banderol afgebeeld waarop staat *Ecce Agnus Dei* ('Zie, het Lam Gods'). Soms wordt hij ook afgebeeld met een kruik of schelp waarmee hij doopte. Net als elke evangelist wordt ook Johannes voorgesteld door een levend wezen, nl. een adelaar. In het evangelie van Johannes nemen zijn woorden een hoge vlucht en met een scherpe blik doorziet hij Gods geheimen.

Johannes is werd aangeroepen tegen koorts, rugpijn, hoofdpijn (hij stierf door onthoofding), kinderziekten, epilepsie, ...

Laurentius van Rome

Laurentius leefde in Rome in de derde eeuw na Christus. Hij was er diaken en stond in voor het beheer van de giften, nl. de binnengekomen giften verdelen onder de armen. De keizer van Rome verbood dat de christenen om samen te komen. De Paus bleef eucharistievieringen doen. De Keizer pakte de Paus en een aantal diakens op en brengt ze ter dood. De Keizer nam ook Laurentius gevangen en eiste de rijkdommen van de Kerk. Laurentius werd vrijgelaten om deze op te halen maar Laurentius deelde al de rijkdommen uit onder de Christenen en trok met hen in stoet naar de Keizer. Tegen de Keizer zijn hij "Zie daar de schatten van de Kerk". De Keizer neemt hem opnieuw gevangen en laat hem martelen. Hij wordt op een rooster boven het vuur gelegd. Volgens de legende zou hij toen gezegd hebben: "Ik ben al gaar, keer mij om en eet me op". Daarom wordt Sint Laurentius gewoonlijk voorgesteld met een rooster.

Wegens zijn marteldood wordt hij aanroepen bij brandwonden en moet hij bescherming bieden tegen brandgevaar.

Lucas

Lucas was een geneesheer in Antiochië en evangelist. Hij vergezelde de H. Paulus op diens tweede missiereis. Na diens dood stierf Lucas omstreeks 70 de marteldood.

Het evangelie van Lucas begint met de aankondiging van de geboorte van Johannes de Doper als zijn vader Zacharias priesterdienst heeft in de tempel. De stier (soms ook koe of os) kon een offerdier in de tempel zijn.

Lucas was een arts en dus een geleerde. Vandaar dat hij vaak afgebeeld wordt met een schriftrol, pen of ganzenveer. Naast hem ligt soms een gevleugelde stier, soms met een boek tussen de voorpoten of een inktpot aan een hoorn. Lucas wordt eveneens afgebeeld met schildergerei, als patroonheilige van de schilders, omdat hij volgens de legende het portret van de Moeder Gods schilderde.

Maria Magdalena

Volgens het evangelie van Lucas dreef Jezus bij Maria Magdalena 7 demonen uit. Zij sloot zich aan bij het gevolg van Jezus en was aanwezig tijdens de kruisiging, de kruisafname en de begrafenis. Bovendien was zij een vooraanstaande getuige van de verrijzenis van Christus: nadat ze zelf had gekocht op paasmorgen, ging ze naar het graf om Jezus' lichaam te zalven. Ze vond echter het graf leeg. De man die ze even later ontmoette, hield ze voor de tuinman, maar hij was in werkelijkheid de verrezen Heer.

Maria Magdalena wordt vaak voorgesteld met een zalfpot, een wierookvat, een doornenkroon (haar rol bij de kruisafneming van Christus), ...

Zij werd vaak aangeroepen tegen pest, wratten, zweren en insectenplagen.

Zij is de patrones van boetelingen, drogisten (zalfpot), hoveniers (zie verhaal tuinman), loodgieters en vele andere beroepen.

Maria ter sneeuw

In de Middeleeuwen ontstond er een legende rondom de bouwgeschiedenis van de kerk Santa Maria Maggiore in Rome. Deze kerk werd in 432 gebouwd op aangeven van de maagd Maria. Maria zou aan Romeins edelman, Johannes of Giovanni geheten, de opdracht gegeven hebben om ter ere van haar een kerk in Rome te bouwen. Toen Giovanni aan haar vroeg waar hij moest komen te staan, gaf ze hem te kennen dat ze de plek met een wonder zou aanduiden. De volgende morgen - het was hartje zomer: 5 augustus - bleek er smetteloos witte sneeuw gevallen te zijn op de Esquilijnse heuvel: dat was dus de plaats die de Heilige Onbevleete Maagd voor haar kerk had uitgekozen. Op deze plaats stond al een klein Mariakerkje dat in de 4^e eeuw door paus Libertius gesticht was. Toen nam Maria nog geen grote plaats in in de Kerk. Maar in 431 veranderde dit toen er op een concilie besloten werd om aan Maria de eretitel Moeder Gods toe te kennen. De paus gaf daarom in 431 de opdracht om het Mariakerkje te vergroten; hieruit is de kerk Santa Maria Maggiore ontstaan.

Nicolaas van Myra

Nicolaas werd geboren in 280 in Klein-Azië. Hij was bisschop van Myra (nu Demre in Zuid Turkije-), en overleed op 6 december 342. Van hem wordt gezegd dat hij vastte vanaf zijn geboorte en borstvoeding weigerde op woensdag en vrijdag.

Hij wordt soms afgebeeld met een kuip met drie kinderen die hij opnieuw tot leven wekte nadat ze tijdens een hongersnood waren vermoord, in stukken gesneden en in een vat of kuip gepekeld. Volgens de legende ging het om 3 priesterstudenten, maar omdat op afbeeldingen de hoofdfiguur steeds groot wordt voorgesteld en de bijfiguren klein, werden in de loop der tijd de studenten voor kinderen aangezien.

Soms wordt hij afgebeeld met 3 gouden appels. De vorm van een appel lijkt op die van een geldbeurs. Volgens de legende zou hij aan elk van de 3 dochters van een vader een geldbeurs hebben geschonken. Hiermee konden ze hun bruidsschat betalen; daarmee zag de vader af van zijn plan

om zijn dochters een bruidsschat te laten verdienen via prostitutie.

Nicolaas van Myra is de patroonheilige van kinderen, kooplieden, slagers, wijnhandelaars, advocaten en tientallen andere beroepen.

Symphorianus van Autun

Symphorianus leefde in 2^e eeuw na Christus in Autun (Frankrijk). Zijn vader, die een Romeinse senator was, bekeerde zich samen met hem tot het christendom. Enige tijd later was er een feest ter ere van de godin Kybele. Symphorianus maakte de feestgangers belachelijk omdat ze een god vereerden die niet bestond, tenzij als boze geest. Hij werd ter verantwoording geroepen door de stadhouder. Symphorianus gaf aan dat intussen christen was geworden en dat de Romeinse goden niets voorstelden. Hij werd ter dood veroordeeld. Hij stierf de marteldood door het zwaard.

Theodul van Octodurum

Theodul was op het einde van de 4^e eeuw de eerste bisschop van Octodurum (= het huidige Martigny). Op een nacht droomde hij dat de paus in gevaar was. Hij werd direct wakker. Onder zijn venster hoorde hij gegrijs. Hij boog uit het raam en zag 3 duivels dansen in het maanlicht. Hij vroeg wie van hun de snelste was. De eerste zei dat hij zo snel was als de wind. De tweede antwoordde dat hij zo snel was als een kanonskogel. De derde zei dat hij zich over de wereld kon verplaatsen aan de snelheid van het denken van een vrouw. Theodul beloofde aan deze laatste zijn ziel indien hij hem dezelfde nacht kon brengen naar Rome en hem terugbrengen naar zijn kasteel voor het krieken van de dag. De duivel was hiermee akkoord. De duivel plaatste zijn zwarte haan op de kantelen van de stadsmuur van Sion. Theodul plaatste op het dak van zijn kasteel een witte haan en smeekte hem om niet in te slapen. Ogenblikkelijk vervoerde

de duivel Theodul naar Rome. Hij kon de paus verwittigen van het dreigend gevaar. Uit dankbaarheid gaf de paus Theodul een grote klok en een aantal wijnstokken. Nu moest de duivel Theodul met klok en wijnstokken vervoeren. Met grote moeite geraakte hij over de alpenpas die vandaar de Theodulpas heet. Met veel moeite bereikte hij het Planta-plein. Nu moest hij enkel nog de heuvel opklimmen om

bij het kasteel van de bisschop uit te komen. Te laat, de haan van de bisschop had hem gezien en kraaide het krieken van de dag. Hierdoor werd de zwarte haan van de duivel wakker en ook hij kraaide uit volle borst. De weddenschap was verloren. De duivel was woedend en druipte af.

Theodul is de patroonheilige van de wijnboeren, vee en klokken.

Theodul wordt vaak afgebeeld met een tros wijndruiven in zijn hand en aan de zijde van een klok.

Literatuur

Anniviers Tourisme, Chemin des Chapelles, Zinal – Ayer, 2016

Anniviers Tourisme, Chemin des Chapelles, Grimentz - Vissoie, 2016

Anniviers Tourisme, Chemin des Chapelles, Bendolla - Pinsec, 2016

Anniviers Tourisme, Parcours historiques de Val d'Anniviers

Jo Claes - Alfons Claes - Kathy Vincke, Sanctus: heiligen herkennen, Davidsfonds, 2002

Josette Ganioz-Zufferey, Les églises, chapelles et oratoires d'Anniviers, 2013,
ISBN 978-2-35682-174-4

Tentoonstelling op de buitenmuren van de Chapelle Notre-Dame-de-Compassion te Vissoie.

vissoie.ecolevs.ch/carte.htm

www.heiligen.net

www.pinsec.ch/oratoire.htm